

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Δρ Χριστίνα Θεοχάρη

Περιβαλλοντολόγος Πολιτικός Μηχανικός

Με τον έναν ή τον άλλον τρόπο τα στερεά απορρίμματα βρίσκονται διαρκώς στο προσκήνιο της επικαιρότητας, μιας επικαιρότητας άχαρης και όζουσας. Αυτό συμβαίνει διότι μέχρι σήμερα η διαχείριση των στερεών αποβλήτων, όπως επίσης ονομάζονται δεν έχει αντιμετωπισθεί επαρκώς από τους έχοντες την ευθύνη φορείς της πολιτείας. Η κατάσταση της χωματερής των Άνω Λιοσίων, οι ανεξέλεγκτες χωματερές από τις οποίες βρίθει η χώρα¹, ο χρυσοπληρωμένος μέχρι πρόσφατα Κουρουπητός αλλά και η λάσπη της Ψυττάλειας, αποδεικνύουν ότι κάτι σάπιο υπάρχει στο ... βασίλειο των σκουπιδιών.

Ας μην λησμονούμε ωστόσο ότι υπάρχουν και άλλες κατηγορίες στερεών αποβλήτων όπως τα επικίνδυνα για τα οποία παρατηρούνται καθυστερήσεις στην εφαρμογή της νομοθεσίας², καθώς επίσης και τα ιατρικά από υγειονομικές μονάδες³.

Η ανυπαρξία σχεδιασμού για την διαχείριση των στερεών απορριμμάτων στο πλαίσιο του περιφερειακού Χωροταξικού Σχεδιασμού και η ανυπαρξία θεσμοθετημένων χρήσεων γης, επιδεινώνουν το πρόβλημα, ενώ στο νεφελώδες αυτό καθεστώς εκτρέφονται φαινόμενα πελατειακών σχέσεων και στρεβλής επίκλησης του περιβάλλοντος, όταν επιχειρείται να αντιμετωπισθεί ένα πρόβλημα. Για παράδειγμα συμβαίνει να εκφράζεται πλήρης άρνηση στην δημιουργία οργανωμένων ΧΥΤΑ στα διοικητικά όρια δήμων των οποίων οι κάτοικοι την ίδια στιγμή σιωπηρά αποδέχονται την ύπαρξη ανεξέλεγκτων χώρων διάθεσης που καπνίζουν σε μόνιμη βάση και οι οποίοι αποτελούν εστίες πυρκαγιών, έχουν επιπτώσεις στην δημόσια υγεία καθώς ρυπαίνουν την ατμόσφαιρα με ιδιαίτερως επικίνδυνες χημικές ουσίες, ρυπαίνουν τα υπόγεια νερά, ενώ προσβάλλουν βάνουσα το τοπίο, θέτοντας σε αμφισβήτηση το επίπεδο του πολιτισμού στη χώρα μας.

---

¹ Σύμφωνα με πρόσφατη καταγραφή του ΥΠΕΧΩΔΕ¹ ο αριθμός των Χώρων Ανεξέλεκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) ανέρχεται σε 1.173 ανενεργούς που χρήζουν αποκατάστασης και σε 1.453 ενεργούς που χρήζουν διακοπής και αποκατάστασης.

² ΚΥΑ 19396/1546,1997

³ ΚΥΑ 37591/2031, 2003

Το διακύβευμα

Το διακύβευμα από την διαιώνιση αυτής της κατάστασης είναι πολλαπλό: **περιβαλλοντικό, δημόσιας υγείας, κοινωνικό και οικονομικό**. Για τον λόγο αυτό καλείται η πολιτεία και όλοι οι εμπλεκόμενοι στην διαχείριση των στερεών αποβλήτων φορείς να αναλάβουν τις ευθύνες τους και να υλοποιήσουν αυτά που η νομοθεσία προβλέπει.

Λόγω της μη υλοποίησης του Εθνικού και των Περιφερειακών Σχεδιασμών – όπου αυτοί υπάρχουν- για την διαχείριση των στερεών αποβλήτων, επαπειλούνται απεντάξεις έργων από χρηματοδοτήσεις π.χ. του Ταμείου Συνοχής αλλά και άλλων προγραμμάτων. Σε αυτή την περίπτωση τα αντίστοιχα έργα θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν από τον κρατικό προϋπολογισμό προκειμένου να ολοκληρωθούν, ιδίως αν αυτά έχουν προχωρήσει. Επισφαλή από αυτή την άποψη έργα υπάρχουν παντού στην Ελλάδα στην Κεντρική Μακεδονία, την Ήπειρο, το Νότιο Αιγαίο, την Κρήτη και την Δυτική Ελλάδα.⁴

Επιπλέον, η μη έγκαιρη αντιμετώπιση κρίσιμων ζητημάτων όπως για παράδειγμα αυτό της διάδοξης κατάστασης του ΧΥΤΑ Άνω Λιοσίων, πλήττει εκτός των κατοίκων του Λεκανοπεδίου που παραμένουν όμηροι ενός και μόνο ΧΥΤΑ- και έχουμε όλοι εμπειρία για το τι συμβαίνει σε έκτακτα περιστατικά π.χ. πυρκαγιά, κατολισθήσεις κλπ- και τους εργαζομένους σε αυτόν οι οποίοι είναι αναγκασμένοι να εργάζονται σε συνθήκες που δεν πληρούν τους όρους υγιεινής και ασφάλειας και με τον κίνδυνο πρόκλησης εργατικών ατυχημάτων λόγω των συνθηκών κορεσμού του ΧΥΤΑ.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους θα πρέπει άμεσα να υπάρξουν μέτρα που να κατατείνουν για τα μη επικίνδυνα (οικιακά απορρίμματα)

- Στην εξάλειψη του φαινομένου της ανεξέλεγκτης διάθεσης με την παύση λειτουργίας των ΧΑΔΑ σε συνδυασμό με έργα αποκατάστασής τους.
- Στην περιβαλλοντικά ασφαλή και οικονομικά συμφέρουσα μεταφορά αποβλήτων, με την δημιουργία δικτύων σταθμών μεταφόρτωσης και την κάλυψη του συνόλου της χώρας με σύγχρονες και ολοκληρωμένες εγκαταστάσεις τελικής διάθεσης αποβλήτων.
- Στην προώθηση προγραμμάτων διαλογής στην πηγή, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης επικοινωνιακής στρατηγικής που θα συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος και η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει την συνεχή και επιστημονικά τεκμηριωμένη πληροφόρηση και

ευαισθητοποίηση του κοινού ως προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής οποιουδήποτε σχεδιασμού. Παράλληλα θα πρέπει να υπάρξουν προσπάθειες για την μείωση του όγκου των αποβλήτων αλλά και της περιεκτικότητας τους σε επικίνδυνες ουσίες.

- Στην σταδιακή διαχρονική μείωση της ποσότητας των βιοαποικοδομήσιμων υλικών που οδηγούνται για υγειονομική ταφή, με την δημιουργία σύγχρονων εγκαταστάσεων επεξεργασίας και αξιοποίησης στερεών αποβλήτων) και με δεδομένο ότι υπάρχει δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα μείωσης της περιεκτικότητας σε βιοαποικοδομήσιμα των αποβλήτων που προορίζονται για υγειονομική ταφή (2010: μείωση στο 75% της συνολικής κατά βάρος ποσότητας βιοαποικοδομήσιμων αστικών αποβλήτων που είχαν παραχθεί το 1995, 2013: μείωση στο 50%, 2020: μείωση στο 35%).
- Στην θέσπιση κινήτρων και αντικινήτρων για την επίτευξη της πρόληψης της παραγωγής στερεών αποβλήτων και την προαγωγή προϊόντων κατάλληλων για επαναχρησιμοποίηση και αξιοποίηση στη βάση της ανάλυσης του κύκλου ζωής μέσα από την εφαρμογή της ολοκληρωμένης πολιτικής προϊόντων (IPP).
- Στην αποτελεσματική εφαρμογή του Ν 2939/2001 για την εναλλακτική διαχείριση των υλικών συσκευασίας και άλλων προϊόντων.
- Στην προώθηση της πρόληψης της παραγωγής αποβλήτων μέσω της εφαρμογής καθαρών τεχνολογιών στις παραγωγικές διαδικασίες.

Για τα επικίνδυνα απόβλητα

Να εφαρμοσθεί άμεσα η ΥΑ 19396/1546. Οι καθυστερήσεις έχουν ως αποτέλεσμα να έχουμε δεχθεί σειρά προειδοποιήσεων από την Ε.Ε. Για τα επικίνδυνα απόβλητα, από τους 390.000 τόνους που παράγονται σε ετήσια βάση, 1000 τόνοι εξάγονται ενώ οι υπόλοιποι παραμένουν προσωρινά «αποθηκευμένοι» κατά παράβαση κάθε νομοθεσίας αλλά και όλων των κανόνων προστασίας της υγείας των πολιτών.

Για τα ιατρικά απόβλητα

Η διαχείριση των Επικινδύνων Ιατρικών Αποβλήτων (ΕΙΑ), αποτελεί ευαίσθητο κομμάτι της διαχείρισης των επικινδύνων αποβλήτων. Η σωστή εφαρμογή της ΚΥΑ (37591/2031), προϋποθέτει την δημιουργία των κατάλληλων υποδομών, την προμήθεια του κατάλληλου εξοπλισμού ενδονοσοκομειακής διαχείρισης και διαμόρφωσης των κατάλληλων χώρων, την εκπαίδευση του προσωπικού των Υγειονομικών Μονάδων (ΥΜ) για την ορθή διαχείριση των ΕΙΑ. Πρόκειται για ένα

---

⁴ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ (13-07-05)

πλέγμα ενεργειών χωρίς τις οποίες η ΚΥΑ αποτελεί κενό γράμμα. Επιπλέον, το γεγονός ότι η ΚΥΑ θα έπρεπε να έχει εφαρμοσθεί από την 1^η Απριλίου του 2004, δημιουργεί πρόσθετες υποχρεώσεις που σχετίζονται με την ταχύτητα που οι υπόχρεοι πρέπει να κινηθούν προκειμένου να συμμορφωθούν με τα προβλεπόμενα από αυτήν. Οι ενέργειες αυτές αφορούν επίσης στην υποχρέωση των Υγειονομικών Μονάδων να εκπονήσουν Εσωτερικό Κανονισμό Διαχείρισης Επικινδύνων Ιατρικών Αποβλήτων, στην ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού των Υγειονομικών Μονάδων για τον τρόπο που θα υλοποιήσουν την διαχείριση. Απαιτείται παράλληλα η ενεργοποίηση και συμμετοχή των Επιτροπών Υγιεινής και Ασφάλειας των ΥΜ, οι οποίες θα πρέπει να παίξουν καθοριστικό ρόλο τόσο στην ενημέρωση των εργαζομένων όσο και στην εποπτεία της ορθής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης των ΕΙΑ.